

או חדשים. אני חפצתי ללמד. פן, ללמד בבית ספר או בתלמוד תורה. אבל הרוסים לא רצו שילמדו תורה וגם לא עברית, ולכן הם סגרו את כל בתי הספר היהודיים. כל הילדים חזרו לבתיהם בעצב, וגם אני חזרתי לביתי. אחרי כמה ימים של שעמום גדול, קרב אותי אבי אליו והחל ללמד אותי תורה. 'מעז יצא מתוק', אמר לי אבי. כלומר, מדבר לא טוב יצא דבר טוב. 'אמנם סגרו את בתי הספר, אך אנחנו נלמד תורה יחד ונקיים את מצות ושננתם לבנינו'. כמוכוננהייתי ללמד עם אבי, שבה אהבתי. אני כן, אבל ילדים אחרים לא, כי לא לכל הילדים היו אבות שיכלו ללמד אותם תורה. זה היה עצוב מאוד לראות ילדים רבים שאפילו 'שמע ישראל' אינם יודעים. אך..."

הרב נר'יה פלט אנחת כאב והשפיל את עיניו בעצב כשנזכר בימים ההם. אך פתאום אורו עיניו, והוא המשיך: "ברוך ה' שאנו בארץ ישראל! כאן אנחנו יכולים ללמד תורה בגלוי ובשמחה רבה". הרב חזר לספורו: "זוכרים אתם את הקר? גם גופנו היה קר וחלש, ולא היה הרבה מזון שיחמם אותנו. האכל חלק בצמחום רב ובמנות קטנות תמורת תלושים".

"מה זה תלושים?" שאל שילה.
 "תלושים הם פסות ניר קטנות שחלקה הממשלה ברוסיה, ותמורתם קבלנו מנות מזון קטנות ואחידות. כל מנה נראתה בדיוק כמו חביתה. לא היה מגוון ולא היה שפע. כל חתיכה קטנה של לחם ואפילו קלפות של תפוחים היו בשבילנו דבר יקר."
 "עכשו אנחנו מבינים... אמר איל, והרב נר'יה הוסיף: "ברוך ה', כאן בארץ ישראל זכינו לשפע רב, אך עדיו אסור לבזבז. כל חתיכת אכל היא יקרה ובעלת ערה, ועל כן התורה מצוה אותנו לא להשחית חפצים וגם לא מזון שה' ברא בעולמו הטוב".

ללמד מחכמי ישראל

"מה זה השיר הזה?" שאל איל את שילה.
 "לא יודע", משך שילה בכתפיו, "בוא נתקרב ונקשיב".
 זו הייתה השבת הראשונה שלהם בישיבה. איל ושילה פסעו להנאתם בכפר הר"ה, ולפתע שמעו קולות של ילדים שרים:
 יד אחים לכם שלוחה, הנער החביב
 על דגלנו בלכם חנו מסביב

מאמרתיו:
 "אם הערה נאמרת בחייה, בלי רגז ובלי קפדנות, אזי היא מתקבלת".
 "לא נאמר 'ושננתם לגאונים', אלא 'ושננתם לבנינו'."
 הנוכחין לאלה ימי הקולות בין הסטור לאגיות